కథా నిలయం
6423
శ్రీకాకుళం

గంగరాజు

"తాజా వార్త. ఇప్పుడే అందిన వార్త... వేడి వేడి మసాలా వడలాంటి పసందైన వార్త.... తెలుసుకోవాలంటే "ఈవెనింగ్ న్యూస్" కొనండి... పత్రిక వెల పది పైసలు మాత్రమే..." పేపరు కుర్రాడు హుషారుగా కేకలు పెడుతూ తన సేల్సుమెన్ చాతుర్యాన్ని అమ్మకంలో ప్రదర్శిస్తూ దారంట పోతున్నాడు.

అప్పుడు వాడి ముఖంలో కనిపిస్తున్న ఉత్సాహం చూస్తే, ఆ రోజు తన చేతిలో ఉన్న పేపర్లన్నీ తప్పక అమ్ముడు పోతాయనీ, కమీషన్‌గా రోజుకన్నా నాలుగు డబ్బులు ఎక్కువగా చేతిలో పడ్తాయనీ, ఆ సొమ్ము పెట్టుకుని ఆ రోజే విడుదల కానున్న తన అభిమాన నటుడు నటించిన సినిమా మొదటి ఆటకే కుర్చీ టిక్కెట్టు కొనుక్కోవచ్చుననీ పుట్టెడు నమ్మకంతో ఉన్నట్లు ఉంది.

వీధి వరండాలో వాలుకుర్చీలో కూర్చుని పొరుగింటి నుంచి ఎరువు తెచ్చుకొన్న పొద్దుటి వార్తా పత్రిక చూస్తున్న వెంకటపతికి పేపరు కుర్రాడు అంత ఉత్సాహంగా అమ్ముతున్న ఆ వేడివేడి మసాలా వడలాంటి వార్త ఏమిటో రుచి చూడాలనిపించింది. వెంటనే పక్కజేబులోంచి పది పైసల నాణెం తీసి, పక్క అరుగు మీద మోకాళ్ళబడి ఫిల్ము ఫేర్‌లో బొమ్మలు చూస్తున్న చిన్న కొడుకుని కేకేసి, "ఒరేయ్ అబ్బిగా... ఈపది పైసలు పట్టుకెళ్ళి ఒక పేపరు తీసుకురా" అంటూ ఆజ్ఞ జారీ చేసాడు.

ఆ అబ్బిగాడు తండ్రి చేతిలోంచి పది పైసల్ని పదిలంగా అందుకొని, పిడికిలి బంధించి, హనుమంతుడు సీతాన్వేషణార్థం సముద్రాన్ని దాటినట్లు, ఒక్కసారి కుప్పించి చెంగున అరుగుమీంచి సైడు కాలువను లంఘించి, ఆ వీధి చివరికి పోయిన పేపరు కుర్రాడిని పరుగుతో పోయి పట్టుకొన్నాడు.

పది పైసలు ఖర్చుచేసి, కొన్న ఆ పత్రికలో పేపరు కుర్రాడు అంత ఉత్సాహంగా అరుస్తున్న ఆ వార్త ఏదో వెంటనే వెంకటపతి కంట పడలేదు కానీ, ఎంతో కాలంగా ఎదురు చూస్తున్న ఇంకో వార్త అతడి దృష్టిని ఆకట్టుకొంది.

అది ప్రముఖ నక్సలైటు నాయకుడు సంగివలస గంగరాజు పట్టుబడ్డాడు అన్న వార్త.

ఆ వార్త చూసిందే తడవుగా చేతిలో పేపరు అలా పట్టుకొని, "ఇదిగో.... ఏమేవ్ గంగరాజు దొరికిపోయాట్ట" అంటూ, ఇంటావిడ పురాణం వినడానికి కోవెలకి వెళ్ళింది అన్న మాట మరచిపోయి, ఇంట్లోకి చూస్తూ ఒక గావు కేక పెట్టాడు.

వెంకటపతి అంత ఆత్రంగా ఆ వార్తని భార్యకి అందచెయ్యాలనుకోడానికి ఒక కారణం లేకపోలేదు. అంతకు నాలుగు నెలలకి పూర్వం వెంకటపతి భార్య సత్యనారాయణమ్మకి స్వయానా వేలు విడిచిన పినతండ్రి అల్లుడి బావమరిది కుటుంబాన్ని గంగరాజు ముఠావాళ్ళు

రాత్రికి రాత్రే పూర్తిగా తుడిచిపెట్టేసారు. అయితే అది గంగరాజు ముఠావాళ్లు చేసిన పని కాదనీ, ఎవరో ఆ ఊళ్ళో కిట్టనివాళ్లు అతడి మీద కక్షతో ఆ అత్యాచారం చేసి దాన్ని అనువుగా దొరికారని నక్సలైట్ల మీదికి నెట్టివేసారని కొందరు అనకపోలేదు. ఏమైనా ఆనాటి నుంచి వెంకటపతికి, సత్యనారాయణమ్మకి గంగరాజు మీద పీకలమొయ్యా కోపం పేరుకుపోయింది. ఆ వెధవ పట్టుబడితే ఆంజనేయస్వామికి పది కొబ్బరికాయలు కొట్టి, ఆ రోజు పండుగ చేస్తాను అనేది నారాయణమ్మ. వెంకటపతి సంగతి సరేసరి! 'సంగివలస గంగరాజు ఫండ్' అని ఒక హుండీ ఏర్పరచి ఇంటింటికి తిరిగి సొమ్ము కూడబెట్టాడు. ఎవడైతే గంగరాజుని పట్టుకొంటాడో వాడికి సన్మానంచేసి, ఆ హుండీ బహుకరించాలని అతడి అభిప్రాయం.

నిజానికి నక్సలైటు గంగరాజు పట్ల అంత కోపం పెంచుకోదానికి వెంకటపతికి తగినంత కారణం లేదు. పోనీ భయమా అంటే వాళ్లు దోచుకుపోదానికి అతడి దగ్గర వేలకివేలు సొమ్ములేదు. వెండి బంగారాలు అసలే లేవు. కాదంటే పెళ్ళీడుకొచ్చిన ఇద్దరు ఆడపిల్లలు ఉన్నారు. ఇక్కడా అక్కడా వింటున్న కబుర్లతో ఏ కానివేళో ఆ ముఠా వచ్చి ఇంటి మీద పడి ఏం అత్యాచారాలు చేస్తారో అన్న భయం మాత్రం దండిగా ఉంది ఆ దంపతులకు.

మూడు నెలల కిందట గంగరాజుని పట్టుకోదానికి ఒక స్పెషల్ పోలీసు ఆఫీసర్ని నియమించారనీ, యింక వారి ఆటలు అట్టేకాలం సాగవనీ, ఒక వార్త పేపర్లో వచ్చింది. అది చూసిననాడు ఆరు నెలలుగా రాత్రి నిద్రా, పగలు తిండీ ఒంటబట్టని డబ్బు గలవాళ్ళతో పాటు వెంకటపతీ, నారాయణమ్మకూడా బరువు దింపుకొన్నట్లు సంతోషించారు. కాని, ఆ స్పెషల్ ఆఫీసరు మెరికల్లాటి పోలీసు బృందంతో, ఆరితేరిన సి.ఐ.డీ.లతో ఆ కొండలంట, అడవులంట కాళ్ళు అరిగేలా తిరిగి, తిరిగి ఎంత గాలించినా గంగరాజు ముఠా ఆనుపానులు పట్టలేకపోయాడు.

అది మొదలుగా ఇదిగో గంగరాజు పట్టుబడిపోయాడు, రాజమండ్రీ జైలులో బంధించారు అనే వార్తలు, లేదు యింక పట్టుపడలేదుకాని, వాళ్ళ ఉనికి తెలుసు కొన్నారు. ఏదో మంచిరోజు చూసి అందర్నీ ఒక్కసారి వేసి పట్టుకొంటారు అని మరికొన్ని వార్తలు. అవునూ, కాదూ అని ప్రజల్ని తికమక పెట్టసాగాయి.

ఆరు నెలలుగా చుట్టుపక్కల చిన్నాపెద్దా ఊళ్ళలో మనుషులకి తిండీ, నిద్రా వంటపట్టకుండా హడలకొడ్తున్న గంగరాజు ఆ నాటికి పట్టుబడ్డాడు అన్న వార్త వెంకటపతి మనసులో వెయ్యి దీపాలు వెలిగించింది. నాయకుడు పట్టుబడ్డాక యింక మిగిలినవాళ్ళు ఎంతకాలం ఎదిరించి నిలుస్తారు? ఈ రోజుతో యీ ప్రాంతానికి నక్సలైట్ల బాధ తప్పినట్లే అనుకొన్నాడు.

ఇంతమందిని హడలకొడుతూ, పోలీసు వారి కళ్ళలో ఇంతకాలంగా కారంజల్లి తప్పించుకు తిరుగుతున్న ఈ సంగివలస గంగరాజు ఎవడు? ఎలా ఉంటాడు? అన్న కుతూహలం అతడి మనసులో ప్రవేశించింది. చత్వారం కళ్ళజోడు ఒకసారి పైకి తీసి,

కట్టుకొన్న పంచె కొనతో దానిని పదిలంగా తుడిచి, కుడిపక్క ఫ్రేముకి వేలాడుతున్న తాడుని గట్టిగా చెవి చుట్టూ తిప్పి కట్టుకొని, వసారాలోంచి కొంచెం ముందుకి జరిగి, పడమటికి తిరిగిన పొద్దుకి ఎదురుగా పేపరు పెట్టి, ఆ వార్తకి పైగా ఉన్న ఫోటోని పరిశీలనగా చూడసాగాడు.

చేతులకి బేడీలతో ఇద్దరు పోలీసులకి మధ్యగా నిలచివున్నాడు ఫోటోలో గంగరాజు.

క్రౌర్యం ఉట్టిపడే కళ్లు, కండలు తిరిగిన జబ్బలు, ఒడ్డూ, పొడుగు, భారీ అయిన ఛాతీ, దుబ్బు మీసాలు, పొడుగైన క్రాపు, గళ్ల లుంగీ, కట్ బనియను, మెడలో మఫ్లర్. తెలుగు సినిమాల్లో కనిపించే పల్లెటూరి విలన్‌లాగో, లేక పట్నవాసపు విలన్ సహచర వర్గంలోని ముఖ్య నాయకుడులాగో ఉంటాడనుకొనేవాడు వెంకటపతి, ఆ ఫోటో చూడకముందు, గంగరాజు చర్యలు మాత్రమే వింటుండే సమయాల్లో.

కాని, ఎదురుగా పేపర్లోవున్న ఫోటోలో గంగరాజు నిండా ముప్ఫయి నిండని యువకుడు. ఆ వయసులో వుండే కుర్రాళ్లు అందరు వేసుకొనేలాగే పాంటు, బుష్ షర్టు వేసుకొన్నాడు. కాళ్ళకు చెప్పులు వున్నాయి. పొట్టిగా కత్తిరించిన జుట్టు ఆ ముఖానికి బాగా అమరి వుంది. నిర్మలంగా వున్న ముఖంతో, ధైర్యంగా, దర్పంగా పోలీసుల మధ్య అలా నిలబడివున్న ఆ కుర్రాడు సంగివలస గంగరాజు అంటే నమ్మలేకపోయాడు వెంకటపతి.

నిండు యవ్వనంలో, చురుకైన కళ్ళతోవున్న ఈ కుర్రాడా గంగరాజు? ఆరు నెలలుగా ధనవంతుల గుండెల్లో సింహస్వప్నంగా నిలచి, వ్యాపారుల ప్రాణాలకి కాలయముడుగా వలసి, పోలీసు బృందాల్ని మూడు చెరువుల నీళ్లు తాగించిన సంగివలస గంగరాజు అంటే ఇతడా?

నమ్మలేకపోయాడు వెంకటపతి. కింద ఇచ్చిన వార్తకి, పైనున్న ఫోటోకి సంబంధం లేదేమో? ఇది యింకో సందర్భంగా అరెష్టయిన కుర్రాడి ఫోటో ఏమో అనుకొన్నాడు. కాని అనుమానం అట్టేసేపు అతడి మనసులో నిలవలేదు. ఆ ఫోటో కింద అతడు కురుపాం అడవుల్లో పట్టుబడ్డ సంగివలస గంగరాజు అని స్పష్టంగా రాసి వుంది.

ఆ ఫోటోలో గంగరాజుని చూస్తుంటే టాటాలో ఉద్యోగం చేసుకొంటూ, పిల్లా పాపతో ముచ్చటగా బ్రతుకుతున్న తన పెద్దకొడుకు గోపాలం గుర్తుకి వచ్చాడు వెంకటపతికి.

ఈ ఇద్దరి బ్రతుకులకి ఎంత వ్యత్యాసం వుంది? వాడు హాయిగా కడుపులో చల్లకదలకుండా ఉంటే, వీడు ఈ వయసులో జీవితంలోని సుఖసంతోషాలు అందుకోవలసిన తరుణంలో ఇలా కొండలవెంట, గుట్టలవెంట తిరుగుతూ, తిన్నచోట తినకుండా, ఉన్నచోట ఉండకుండా అనుక్షణం పోలీసుల్ని తప్పించుకు తిరుగుతూ, యిలా ఎందుకు తయారయేడు? ఈ జీవితాన్ని ఇతడు ఎంచుకోడంలో ఏ సుఖసంతోషాలు అందుకోవాలని? ఏ అభివృద్ధి సాధించాలని? ఏ పరిస్థితులు ఇతన్ని యిటువంటి విద్రోహ చర్యలకి పురికొల్పాయి? ఇటువంటి కొడుకుని చూసుకుని కన్న తలిదండ్రులు ఎలా సహిస్తున్నారు? ఎలా

భరిస్తున్నారు? ఇది ఈ నవతరం ఆలోచనల్లో వస్తున్న దోషమా? లేక పెద్దల పెంపక సరళిలో వున్న లోపమా?

వెంకటపతి అలా ఆలోచిస్తూ, పరిశీలనగా ఫోటో వైపు చూస్తుంటే ఆ కుర్రాడిని తానంతక పూర్వం ఎక్కడో చూసినట్లు, కేవలం చూడ్డమే కాకుండా పరిచయం కూడా వున్నట్లు అనిపించింది.

ఈ సంగివలస గంగరాజుని తను ఎక్కడ చూసి వుంటాడు? పోనీ, పేపర్లలో తరుచు ఫోటోలు చూడ్డంవల్ల అటువంటి భ్రాంతి ఏర్పడిందేమో అనుకోడానికి కూడా లేదు. ఇంతవరకు ఈ గంగరాజు ఎలా ఉంటాడో.... ఏ వయసువాడో సరిగా పోలీసువారికే తెలియదు. పది, పదిహేనుమంది పిల్లల మధ్యగా, అతడు పదేళ్ళ వయసులో వున్నప్పుడు తీయించుకొన్న ఫోటోని పట్టుకొని, ఆ సాయంతో అతడిని పట్టుకోడానికి తిప్పలు పడ్డారుట వాళ్లు. ఇంక అటువంటప్పుడు పేపరు మూలంగా పరిచయమైన ముఖం కాదు ఇది. మరి ఎప్పుడు, ఎలా అయి వుంటుంది ఈ ప్రముఖ నక్సలైటు నాయకుడు సంగివలస గంగరాజుతో పరిచయం?

వెంకటపతి చెక్కిట చెయ్యి చేర్చి అలా ఆలోచిస్తుంటే పక్కింటివారి అబ్బాయి పేపరు కోసం వచ్చాడు. అతన్ని ఆ పోజులో చూసి, సినిమాల పిచ్చి కాస్త ఎక్కువగా వున్న ఆ కుర్రాడు, "మేష్టారూ! కంటి కింద ఆ మచ్చ లేకుండా వుంటే మీరు అచ్చం 'నాదీ మనిషి జన్మే'లో గుమ్మడిలా వుంటారండి" అన్నాడు.

"నాదీ మనిషి జన్మే' అనే ఆ సినిమా వెంకటపతి చూడలేదు. దానిలో గుమ్మడి ఏ వేషం వేసాడో, అతడి పాత్రకి తనకి ఉన్న పోలిక ఏమిటో ఇవేమీ అతడి మనసులోకి రాలేదు.

ఆ కుర్రాడు కంటి కింద మచ్చ విషయం ఎత్తగానే అంతకి పూర్వం అరగంటగా ఎంత తల పగులకొట్టుకొన్నా వీడని చిక్కుముడి యిట్టే విడిపోయినట్లయింది. కళ్ళ ముందున్న తెర విడిపోయి, గంగరాజును తను ఎప్పుడు ఎలా కలుసుకొన్నాడో, ఆనాటి కథంతా రంగంమీదికి వచ్చింది.

అవి వెంకటపతి పాలెంలో టీచర్‌గా పని చేస్తున్న రోజులు. అయిదో క్లాసుకి లెక్కలు చెప్తూ ఉండేవాడు. అతడి క్లాసులో ఎప్పుడూ చివరి బెంచీలో కూర్చునేవాడు ఒక పిల్లడు. ముడుకులు దిగని లాగు, బొత్తాములు లేని లాల్చీ, చెదరిన జుట్టు, మట్టి కొట్టుకొన్న కాళ్లు, పొట్టిగా, పీలగా ఉండేవాడు.

ఆ కుర్రాడి పేరు ఏమిటో చాలా రోజుల వరకు వెంకటపతికి తెలిసి రాలేదు. ఏ రోజూ ఎటెండన్సు వేసే వేళకి క్లాసులో ఉండేవాడుకాదు, మధ్యలో ఎవరి దృష్టిని ఆకర్షించకుండా ఎలాగో వచ్చి తన సీటులో కూర్చునేవాడు. తిరిగి బడి విడుపుగంట కొట్టేసరికి క్లాసులో లేకుండా మాయమయేవాడు.

మిగిలిన పిల్లల్ని అడిగితే 'వాడు ఇంటి దగ్గర చాలా పని చెయ్యాలండీ. లేకుంటే వాళ్లత్త తంతుంది. అందుకే వేళకి సరిగా రాడు' అనేవారు. ఆ కుర్రాడి పేరు గంగులు.

రోజు వెనుక రోజుగా గంగుల్ని చూస్తుంటే మిగిలిన పిల్లలతో కలవని ప్రత్యేకత ఏదో అతడిలో ఉన్నట్లు అనిపించేది. రూపురేఖల్లోకాని, చదువులోకాని ఏపాటి ప్రాముఖ్యత లేని ఆ కుర్రాడు ఇంకేదో శక్తితో పిల్లలందర్నీ తన చుట్టూ తిప్పుకొంటు న్నట్లు ఉండేది. ప్లిల లెవరికీ గంగులు పట్ల ఆపేక్ష, స్నేహభావం ఉండేది కాదు. అయినా అతడి మాటని తూచా తప్పకుండా పాటించేవారు. పిల్లలే కాక కొంతమంది మేష్టర్లు కూడా గంగులంటే భయపడ్డం వెంకటపతికి ఆశ్చర్యంగా ఉండేది.

అందరూ ఇంతగా భయపడ్డానికి, తప్పుకు తిరగడానికి గంగుల్లో ఉన్న దోషం ఏమిటా అని ఎంత పరిశీలనగా చూసినా అతడికి పెద్దగా ఏం కనిపించలేదు. గంగులు చూసిందేకు ఏడేళ్ల పిల్లవాడిలా ఉండేవాడు. స్కూలు రిజిష్టర్‌లో ఆ పిల్లడి వయస్సు ఏడేళ్లని ఉంది.కాని మాట్లాడుతుంటే పదిహేను, పదహారేళ్ళ అబ్బాయి ఎవరో ఆ పిల్లాడి వెనుకగా నిలిచి మాట్లాడుతున్నట్లు ఉండేది. ఎదుట ఉన్న వ్యక్తికి, అతడి నోటి వెంట వచ్చే మాటకి పొంతన కుదిరేది కాదు.

చాలా రోజుల దాకా గంగులు కరణంగారి అబ్బాయి అనుకొనేవాడు వెంకటపతి. ఆ అర్ధ సంవత్సరం పరీక్షల్లో గంగులుకి మంచి మార్కులు రాలేదు. మార్కుల లిస్టు వేసి అందరి పిల్లలతోపాటు వాడి చేతిలో పెట్టి, "నీ చదువేం బాగాలేదు. మీ నాన్నగారికి చూపించు" అన్నాడు.

"వద్దు లెండి మేష్టారు! నాన్న బాధపడ్తాడు" అన్నాడు వాడు నిర్లిప్తంగా.

మంచిమార్కులు రాలేదని వాడు అలా అంటున్నాడనుకొని, "నువ్వు చూపించక పోతే.... ఇలాతే నేను చూపిస్తాను" అన్నారు వెంకటపతి.

"వద్దు లెండి మాష్టారు, మీరు మంచివారు. మీరు చచ్చిపోడం నా కిష్టంలే" అన్నాడు గంగులు.

ఆ మాట అంటూనే వెను తిరిగి వెళ్లిపోయాడు. ఆ వెనుక తెలిసింది, గంగులుకి తల్లీ తండ్రీ లేరని, వాడు మూడేళ్ల వయసులో ఉండగా కలరావచ్చి ఇద్దరూ ఒక్కరోజునే చచ్చిపోయారని. కరణం కనకయ్య భార్య మహంకాళి గంగులుకి మేనత్త, సార్ధక నామధేయురాలైన ఆ అత్త తల్లీ తండ్రీ లేని మేనల్లుని పెంచుతున్నది.

అత్త సంగతి అలా ఉంటే జిత్తులమారి కనకయ్య సంగతి ఇంక చెప్పనే అక్కరలేదు. గంగులుకి స్వగ్రామం అయిన సంగివలసలో ఇల్లు పొలం వగైరా ఆస్థిపాస్తి ఉండేది. వాడు పెద్దవాడు అయి అవి తనవి అని అడిగేలోపల సాధ్యమైనంత వరకు కైంకర్యం చేయాలని అతడి అభిలాష. గంగులు ఏనాటికీ తన వ్యాపార వ్యవహారాలు తాను చూసుకొనే విధంగా తయారు కాకూడదని ఇంకో ఆలోచన.

కనకయ్య ఆశయం ఒక విధంగా నెరవేరింది. గంగులుకి చదువుపట్ల, తన బ్రతుకుపట్ల ఉత్సాహం, కోరిక కలగలేదు. కాని ఇంకో విధంగా చూస్తే గంగులు ఆ వయసు పిల్లలకన్నా ప్రపంచ జ్ఞానం, గ్రహింపు శక్తి విషయంలో ప్రత్యేకత గలిగి ఉండేవాడు. సాధారణంగా ఆ వయసు పిల్లల మనసులోకి రాని ఎన్నో సంశయాలు వాడి బుర్రలోకి వస్తుండేవి. తన మనసులోకి వచ్చిన అనుమానాల్ని ఎప్పుడైనా వెంకటపతి ముందు పెడ్తుండేవాడు. అతడు చెప్పిన సమాధానాలు ఆ పిల్లడికి తృప్తి కలిగించేవో, లేవో కాని మారుమాట లేకుండా వెళ్ళిపోయేవాడు.

అంతా అనుకొన్నట్లే ఆ ఏడు గంగులు పరీక్ష పోయింది. ఆ మాట విన్నా వాడు ఏమాత్రం చలించలేదు.

"ఫరవాలేదు మాష్టారు! మామయ్య కోప్పడదు లెండి. పరీక్ష పోతే అతడికే మంచిది.... మళ్ళా కొత్త పుస్తకాలు కొనక్కర్లేదు" అన్నాడు నవ్వుతూ.

గంగులుకన్నా శుద్ధ మొద్దావతారాలు ఎందరో పాసు అయ్యారు. ఆ ఏడే మొదటిసారిగా ఆ స్కూల్లో చేరిన వెంకటపతికి పరీక్షా ఫలితాల్లో ఏదో వెలితి ఉన్నట్లు అనిపించింది. ఆ తరువాత హెడ్‌మాష్టరు తన గదిలోకి పిలిచి ఇరవై రూపాయలు చేతిలో పెట్టేసరికి దాని వెనుక ఉన్న కథేదో తేలిపోయింది.

ఈ ఏడు మన రాష్ట్రంలో విద్యాశాఖవారు చేసిన ఏర్పాటు లాంటిదే (కొంచెం యించుమించుగా) ఆ స్కూల్లో హెడ్‌మాష్టరు ప్రవేశపెట్టాడు. ఈనాడు పిల్లల చదువు సంధ్యలతో సంబంధం లేకుండా యిన్ని రోజులు క్లాసుకి హాజరు అయితే చాలు పాసు అంటున్నారు. అప్పుడు, ఏ పిల్లడైతే అయిదు రూపాయలు తెచ్చి అయ్యగారి చేతిలో పెడ్తాడో వాడు పరీక్షలలో, మార్కులు సంబంధం లేకుండా పై తరగతిలో స్థానం సంపాదించుకొనేవాడు.

గంగులు కోసం అయిదు రూపాయలు ఖర్చు చెయవలసిన అవసరం కనకయ్యకి కనిపించలేదు. "ఈ యేడు కూడా పోయిందంటే యింక నిన్ను చదివించను" అని మాత్రం హెచ్చరించాడు.

ఆ ఏడు అయిదులో ఉండిపోయిన గంగులుకి, నాలుగు పాసై వచ్చిన సుబ్బులుకి స్నేహం ఏర్పడింది.

సుబ్బులు, సత్యాగ్రహోద్యమంలో పాల్గొని చాలాసార్లు జైలుకి వెళ్లివచ్చిన ప్రముఖ కాంగ్రెసువాది అప్పన్నపంతులుగారి మనుమడు. తండ్రిలేని ఈ పిల్లడిని సద్గుణ సంపన్నుడుగా, నీతికి, నిజాయితీకి ప్రతినిధిగా పెంచాలని అతడి ఆశయం. సుబ్బులు తెలివితేటల్లో, రూపురేఖల్లో చూడముచ్చటగా ఉండేవాడు. కలవారి పిల్లవాడు కావడం వల్ల ఎప్పుడూ నీటుగా బట్టలు వేసుకొని వచ్చేవాడు.

అటువంటి పిల్లడితో గంగులు స్నేహం అడవిలో ఉసిరి, సముద్రపు ఉప్పు కలిసి ఊరగాయగా తయారైనట్లు ఉండేది. నిజానికి ఆ గ్రామంలో అంతమంది పిల్లల్లో గంగులుని

స్నేహభావంతో చూసి, దగ్గరకి వచ్చినవాడు సుబ్బులు ఒక్కడే. మిగిలిన పిల్లలు గంగులు ఎదుట నీ జట్టు అనేవారు. వాడు అటు ముఖం తిప్పగానే తిట్టిపోసేవారు.

నిర్మలమైన ఆ స్నేహవాహినికి అడ్డకట్టగా నిలచాయి ఆ ఏటి పరీక్షా ఫలితాలు. స్వతస్సిద్ధంగా తెలివైనవాడు, అప్పన్న పంతులుగారి పెంపకంలో పెరిగినవాడు అయిన సుబ్బులు మంచి మార్కులతో పాసయాడు. అలవాటుగా గంగులు పరీక్ష తప్పాడు.

ఆ స్కూల్లో అయిదో క్లాసు వరకే చదువు వుంది. ఆపై చదవాలనుకునే వాళ్లు పక్క ఊరికి పోవాలి. గంగులు పరీక్ష పోయిందని వినగానే సుబ్బులు క్లాసులోనే ఏడ్చేసాడు. "ఏడవకురా, సెలవలకి వస్తుంటావు కదా" అని ఓదార్చాడు గంగులు.

మరునాడు ఉదయం పరీక్ష పాసైనవారి లిస్టులో గంగులు పేరు వుండటం చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు వెంకటపతి.

"పోయిందనుకున్నానే... నీ పరీక్ష పాసయిందట్రా గంగులూ" అంటూ పల్కరించాడు.

"పోయినవాళ్ల పరీక్షలు ఎలా పాసు అవుతాయో మీకు తెలీదేంటి మాష్టారు?" అన్నాడు గంగులు అదోలా నవ్వుతూ.

పోయినవాళ్ల పరీక్షలు ఎలా పాసవుతాయో వెంకటపతికి తెలుసు. కాని గంగులు కోసం ఎవరు సొమ్ము ఇచ్చారో తెలియలేదు.

మరునాటి నుంచీ వేసవి సెలవులు ప్రారంభం. ఉదయమే ప్రయాణం పెట్టు కున్నాడు వెంకటపతి. ఊరు విడిచి వెళ్లే ముందు కష్టానికి, సుఖానికి ఆదుకొనే మనిషి, అప్పన్నపంతులుగారితో చెప్పిరావాలని బయలుదేరాడు. దారిలో సూర్య నారాయణ ఎదురుపడి, "పదండి నేనూ అటే వెళ్తున్నాను" అంటూ వెంటవచ్చాడు.

వారు వెళ్ళేసరికి అప్పన్న పంతులు ఇంట్లో లేదు. కోడలు అలివేణి తలుపు తీసింది.

"సుబ్బులు ఇంట్లోలేడా?" ఏదో ఒకటి అడగాలన్నట్లు అడిగాడు వెంకటపతి.

"ఉన్నాడు... ఉదయం నుంచి జ్వరం" బాధపడుతూ చెప్పింది ఆవిడ.

"అయ్యో అదేమిటి? నిన్న బంతిలా వున్నాడు?"

"నా తలరాత బాబూ! మామగారి జేబులో అయిదు రూపాయలు పోయాయట. అవి వీడే తీసాడని ఆయన ఊరికే విరుచుకుపడ్డారు. దానితో బెగిలిపోయి జ్వరం తెచ్చుకొన్నాడు. నా బిడ్డ ఎటువంటి వాడో విద్య చెప్పే గురువులు మీకు తెలియంది కాదు. ఓసారి ఆయనతో చెప్పి పెట్టండి బాబూ!" అంది అలివేణి కన్నీళ్ళు తుడుచు కొంటూ.

"సుబ్బులు అలాటివాడు కాదు కానీ...." నసుగుతూ సూర్యనారాయణ ఏదో చెప్పబోయాడు.

అంతలో వీధిలోంచి ఒక కంకర రాయి సూటిగా వచ్చి వెంకటపతి కంటికి తగిలింది. రాయి బాగా సూదిగా ఉందేమో.... తగిలిందే తడవుగా రక్తం చిమ్ము కొచ్చింది.

"అయ్యో... అయ్యో" అంటూ కంగారుపడింది అలివేణి.

"ఎవడ్రా అది?" అంటూ వీధిలోకి పరుగుతీసాడు సూర్యనారాయణ.

వీధిలో ఎవరూ లేరు. గుమ్మం ఎక్కుతూ అప్పన్న పంతులు కనిపించారు.

"ఏమిటి మాష్టారూ... ఏమయిది?" అన్నాడు అతడు.

"వెంకటపతి మాష్టారుకి దెబ్బ తగిలింది."

"అదెలా?"

"ఎవడో వెధవ రాయి విసిరి పారిపోయాడు."

అలివేణి తెచ్చిన నీళ్లతో దెబ్బని కడిగి, మందు రాసి ఇంటిదాకా దిగపెట్టి వచ్చాడు అప్పన్న పంతులు.

దెబ్బ మోపుచేసి వెంకటపతికి కొంచెం జ్వరం వచ్చింది. అయినా పెట్టుకున్న ప్రయాణం మానుకోడం ఇష్టంలేక ఉదయాన్నే బయలుదేరాడు.

ఆ రాత్రి సాయం పడుకున్న సహోద్యోగి సుబ్బారావు స్టేషనుకి వచ్చి అతన్ని రైలు ఎక్కించాడు.

రైలు కదిలింది. ఒంట్లో జ్వరంగ ఉండడంవల్ల కొంచెం చలిగా ఉంది. తల మీదుగా దుప్పటి లాక్కొని ఒక మూలగా బెంచీ మీద కూర్చున్నాడు వెంకటపతి. రైలు కదిలిన పది నిమిషాలకి కాళ్లకి ఏదో చల్లగా తగిలింది. ముసుగు తొలగించి ఏమిటా అని చూచాడు.

కాళ్ల దగ్గర గంగులు.

"గంగులూ" అన్నాడు ఆశ్చర్యంతో.

"తప్పయిపోయింది. క్షమించండి మాష్టారూ" అన్నాడు ఏడుపు గొంతుతో.

"దేనికి? నువ్వెక్కడికి వెళ్తున్నావు?"

"ఎక్కడికీ వెళ్లటంలేదు. మీతో చెప్పిపోదామనే రైలు ఎక్కాను. మీరంటే నాకెంతో ఇష్టం మాష్టారూ! మిమ్మల్ని కొట్టలేదు."

తనకి దెబ్బ తగిలింది అని వాడు నిజంగా బాధపడ్తున్నట్లు అనిపించింది వెంకటపతికి.

"రాయి విసిరింది నువ్వేనా?"

"అవును."

"ఎందుకు విసిరావు?"

"ఆ హెడ్‌మాష్టరు సుబ్బులు సొమ్ము తీసాడని చెప్పబోతూంటే...."

"సుబ్బులు నిజంగా సొమ్ము దొంగిలించాడా?"

"అవును. సుబ్బులు ఆ సొమ్ము నా కోసం తీసాడు. నేను వద్దని చెప్తూతున్నా వినకుండా, నాతో చెప్పకుండా ఆ పని చేసాడు. అయిదు రూపాయలు యిస్తే గంగుల్ని పాసు చేస్తానని

సుబ్బులుతో చెప్పి, మళ్లా యిప్పుడు ఆ విషయం వాళ్లమ్మ గారితో చెప్తుంటే.... మీకు తెలియదు మాష్టారూ, నిజంగా ఆ సొమ్ము సుబ్బులే తీసాడని వాళ్ల తాతగారికి తెలిస్తే వాడిని చంపేస్తారు" ఆవేశంతో అన్నాడు గంగులు.

"కాని అలా దొంగతనం చెయ్యడం తప్పుకదూ?"

గంగులు తిరస్కారంగా ఒక్కసారి వెంకటపతి వైపు చూసాడు. పిల్లలచే దొంగ తనాలు చేయించి తమ జేబులు నింపుకొంటున్న మేష్టర్లేనా ఈ నీతులు చెప్పేది, అన్నట్లుంది ఆ చూపు. క్షణకాలం కిందట వాడిలో కనిపించిన నమ్రత మాయ మయింది. వాడితో ఇంక మాట్లాడి ప్రయోజనం లేదని ఊరుకున్నాడు వెంకటపతి.

"ఎక్కడ దిగిపోతావు?" అన్నాడు ఏదో ఒకటి అడగాలన్నట్లు.

"ఇక్కడే" అన్నాడు గంగులు గుమ్మం వైపు వెళ్తూ.

అక్కడ ఏదీ స్టేషను లేదు. రైలు నడుస్తూనే ఉంది. రైలు కట్టకి యిటు అటు కూలీలు పనిచేస్తున్నారు. అందుకే కాస్త మెల్లగా నడుస్తున్నది.

వెంకటపతి యేమాటా అనేలోపునే గంగులు ఒక్క గెంతు గెంతి పక్కనే వున్న రాళ్ల కుప్పమీద బోర్లాపడ్డాడు. అలా రైలులోంచి ఎవరో కుర్రాడు పడిపోవడం చూసి చుట్టుపక్కల కూలీలు పరుగుతో వచ్చేశారు. వారు తన దగ్గరికి వచ్చేలోపునే నేలపడి తిరిగి తుళ్లిన బంతిలా గంగులు ఒక్క ఉదుటున లేచి పరుగు అందుకున్నాడు. వాడి ముక్కులోంచి రక్తం కారుతున్నా దాన్ని పట్టించుకోకుండా అదే పరుగుతో దూరంగా వున్న చింతతోపులో మాయమయేడు గంగులు.

అలా పరుగుపెట్టిపోతున్న గంగులు కనిపిస్తున్నంతసేపు తెల్లబోయి చూడ్డం మినహా ఏమీ చెయ్యలేకపోయాడు వెంకటపతి. ముందు సాయంకాలం తనకి దెబ్బ తగిలిన దగ్గరి నుంచి గంగులు తన ఇంటి పక్కపక్కల తిరగడం అతడికి గుర్తుకి వచ్చింది. రాత్రంతా సుబ్బారావు తోడుగా ఉండడంవల్ల వాడికి ఈ మాట చెప్పే అవకాశం కలగలేదు. ఆ కాస్త మాట తనతో చెప్పడానికి ఎంత సాహసం తలపెట్టాడు గంగులు?

వాడు అలా ముక్కంట కారుతున్న రక్తాన్ని ఎడంచేత్తో తుడుచుకొంటూ, కుడిచేత్తో కళ్లలో పడ్తున్న జుట్టుని తోసుకొంటూ పరుగుపెట్టి పోతుంటే వెంకటపతి కళ్లు చెమర్చాయి.

"నిజంగా చాకులాంటి కుర్రాడు. సరిగా చూసుకొని బుద్ధులు చెప్పే తల్లిదండ్రులు వుంటే నిజంగాపెద్దయి నిజాయితీపరుడైన నాయకుడు అయేవాడు" అనుకొన్నాడు.

సెలవలు పూర్తిచేసుకొని వెంకటపతి తిరిగి వెళ్లేసరికి గంగులు ఇల్లు విడిచి వెళ్లిపోయాడు. ఆనాటి జ్వరం టైఫాయిడ్‌గా మారి మరి పది రోజుల నాటికి సుబ్బులు ప్రాణాలు తీసింది. వాడిచేత గంగులే దొంగతనం చేయించాడనీ, ఆ కారణంగా జ్వరం తెచ్చుకొన్న సుబ్బులు చచ్చిపోవడానికి గంగులే కారకుడనీ ఊళ్లో చిన్నా పెద్దా వాడిని పట్టుకు తిట్టారు. అత్త తిండి పెట్టకుండా మూడు రోజులు కొట్టుగదిలో కట్టిపడేసిందిట. అందులోంచి గంగులు ఎలా తప్పించుకు వెళ్లిపోయాడో, ఎక్కడికి పోయాడో ఎవ్వరికీ తెలియదు.

ఆనాడు వెంకటపతి అనుకొన్నట్లుగా గంగులు నాయకుడు అయేడు. అయితే ప్రజలు, ప్రభుత్వం ఆమోదించే నాయకత్వం కాదు అది. నక్సలైటు నాయకత్వం.

సంగివలస గంగరాజు కేసు వివరాలు రోజు వెనుక రోజుగా ముందు పేజీల్లో ప్రచురించాయి పత్రికలు.

ఎన్నో నేరాలు, గృహదహనాలు, హత్యలు, దోపిళ్లు, అత్యాచారాలు, అన్నిటికీ అతడే బాధ్యుడు అన్నారు సాక్షులు, అవునవును అన్నారు న్యాయపీఠం మీద ఉన్న పెద్దలు.

న్యాయానికి చెవులేకాని కళ్లు వుండవుట. వుంటే, చూడగలిగి వుండేది. గంగరాజు లాంటి వయసులో వున్న యువకుడు నక్సలైటు కావడానికి కారణం ఏమిటి? అని, సంఘవిద్రోహిగా మారడానికి కారకులెవరూ? అని.

గంగరాజు అలా తయారు కావడానికి కారకులైన అత్తమామల్ని, ఆ ఊరి పెద్దల్ని, మంచి మర్యాదలకి బదులుగా అవినీతి నేర్పే గురువుల్ని పట్టి, విచారించి, శిక్ష వేసే ఓపిక దానికి లేదు. తన చిన్న పరిధిని దాటి పైకి చూసే శక్తి దానికి లేదు. అందుకే నిర్ణయించింది, ఎందరో చేసిన నేరాలకి ఎదుట నిలబెట్టిన ఒకే ఒక వ్యక్తిని దోషిగా.

గంగరాజుని నిందితుడుగా నిలపడానికి పోలీసులు రోజుల తరబడిగా అల్లుతున్న శిక్షమాలలో కొలికిపూస పడిపోయింది. ఆ రోజే గంగరాజుని ఉరితీసేరోజు. ఆ శిక్షామాల నిందితుడి కంఠం అలంకరించే రోజు.

రోజులా ఆ ఉదయం వార్తలు వినాలనిపించలేదు వెంకటపతికి.

"రోజూ నిద్ర మంచం మీంచి లేస్తూనే రేడియో పెట్టుకు కూర్చుంటారుకదా. సరిగ్గా ఈ రోజు మానేశారేం!" భార్యా రత్నం బరువుగా అడుగులు వేస్తూ గదిలోకి వచ్చింది.

గంగరాజుని ఉరితీసారు అన్న వార్తని చెవులారా వినాలని ఆవిడ ఉబలాటం. పతిదేవుడు ఉలుకు, పలుకు లేక అలా కళ్లు మూసుకు పడుకోడం చూసి, భారతనారి కాబట్టి అతడి నిద్రాభంగం అవుతుందని రేడియో పెట్టకుండా నోటిలో ఏదో గొణుక్కొంటూ వెళ్లిపోయింది.

"నాన్నా... నాన్నా ఈ పూట వార్తలు విన్నారా?" తన పెళ్లికి అత్తవారు బహూకరించిన ట్రాన్సిస్టర్‌తో అప్పటికే ఆ వార్త విన్న కొడుకు తట్టిలేపి అడుగుతున్నాడు.

ఆవార్త వినాలని లేదు. ఆక్షణంలో యదార్థాన్ని ఎదుర్కొని, హరాయించుకొనే శక్తి అతడిలో లేదు. అయినా వినక తప్పదు. మళ్ళా మళ్ళా తట్టి పిలుస్తున్నాడు కొడుకు. ఆవార్త తండ్రి చెవిలో వేస్తేకాని అతడికి తృప్తి కలగదులా వుంది.

కళ్లు మెల్లగా విప్పాడు వెంకటపతి.

వీధిలో కనుచీకటి పడ్తున్నది. నడిసావిట్లో వేసిన లైటు వెలుగు మెట్లమీద పడ్తున్నది. కలేమో అన్నట్లు కళ్ళు నులుపుకు చూసాడు.

"ఈ పూట వార్తలు విన్నారా?" తిరిగి అదే ప్రశ్న వేసాడు కొడుకు.

"లేదురా."

"సంగివలస గంగరాజుని పోలీసులు అరస్ట్ చేసి తీసుకుపోతుంటే, నడుస్తున్న రైలులోంచి దూకి, తప్పించుకొని పారిపోయేట్ట."

గుండెల మీంచి ఎంతో బరువు దింపుకొన్నట్లు అయింది వెంకటపతికి. గట్టిగా ఒక నిట్టూర్పు విడిచాడు.

"చీకట్లో కూర్చున్నారేమిటి?" అప్పుడే పురాణం నుంచి తిరిగివచ్చిన సత్యనారాయణమ్మ వరండాలో లైటు వేసింది.

చేతిలోవున్న పేపర్లో గంగరాజు చారల లాల్చీ, పొట్టి నిక్కరు, కళ్లలో పడ్తున్న జుట్టుని ఎగదోసుకొంటూ రైలు దూకి పారిపోతున్న గంగుల్లా కనిపించాడు వెంకట పతికి.

ఎదురుగా వీధిలో కనుచీకటి పడుతున్నా ఇంకా కొందరు పిల్లలు ఆడుకొంటు న్నారు. వాళ్ళు నక్సలైట్లు కారు, ప్రజానాయకులు అంతకన్నా కారు, కేవలం పసిపిల్లలు, పెద్దల చేతుల్లో రూపురేఖలు దిద్దుకొంటున్న పచ్చిమట్టిలాంటి పసివాళ్ళు, వాళ్ళు పెరిగి పెద్దవాళ్లై, దేశసౌభాగ్యాన్ని పెంపొందించే ప్రజానాయకులు అవుతారా? తమని తాము నాశనం చేసుకొంటూ దేశాన్ని పక్కదారులు పట్టించే నక్సలైట్లు అవుతారా?

అదంతా వారి పెంపకంపై ఉంటుంది. పెంచి పెద్దచేసే పెద్దలపై ఉంటుంది. విద్యాబుద్ధులు నేర్పే అధ్యాపకులపై ఉంటుంది. వారు అందుకొన్న జీవితం మీద, పెంచుకొన్న విలువల మీద వుంటుంది.

మంచీ, చెడ్డా ఏ ఉద్యమం అయినా తనకు తానుగా ఒక్క రాత్రిలో పుట్టుకురాదు. దాని పుట్టుకకి ఎన్నో అనుకూల, ప్రతికూల శక్తులు దోహదం చేస్తాయి. నక్సలైటు ఉద్యమం కూడా అటువంటిదే. దాన్ని అణచాలంటే ఏ ఒకరో, ఇద్దరో నాయకుల్ని పట్టుకొని శిక్షిస్తే చాలదు. ఈ రోజు గంగరాజును ఉరితీస్తే రేపు మరో సింగరాజు ఆ స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తాడు. అది వ్యక్తిని శిక్షించినట్లు అవుతుంది కాని ఉద్యమాన్ని కాదు. ఉద్యమాన్ని నిర్మూలించాలంటే దాని మూలకారణాన్ని పట్టుకోవాలి. తిరిగి తలెత్తకుండా ఉరితీయాలి. అంతవరకు ఎంత మందిని దోషులుగా నిలిపి శిక్షించినా అంతే! ఉద్యమం దారి ఉద్యమందే!! ఉరిశిక్షల దారి ఉరిశిక్షలదే!!!

మనిషిలో విద్రోహబుద్ధి ఒక ముళ్ళడొంక లాంటిది. ఒకసారి విత్తుపడి మొల కెత్తిందీ అంటే ఒకంతట చావదు. పైపై కొమ్మలు కొట్టివేస్తుంటే, మరిన్ని చిగుళ్ళు పెట్టి శాఖలు, పిలకలుగా ఇంకా విస్తరించి పోతుంది. దానిని నాశనం చెయ్యాలంటే మూలాన్ని పట్టుకొని వేళ్ళతోసహా పెకలించి పారేయాలి. అప్పుడే దానినుంచి విముక్తి.

వెంకటపతి ఆలోచిస్తున్నాడు. భార్య ఒకటికి రెండుసార్లు భోజనానికి పిలిచి విసుక్కొనేదాకా అలా ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాడు. గంగులు నక్సలైటుగా మారడానికి కారణం ఏమిటా అని.